

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
معاونت آموزش و ترویج

دستورالعمل ترویجی:

کنه سیکلامن

Phytonemus pallidus (Banks) (Acari, Tarsonemidae)

شناسنامه اثر

- عنوان: کنه سیکلامن *Phytonemus pallidus*
- نویسنده: پیمان نامور، عضو هیأت علمی بخش تحقیقات گیاهپزشکی
- چاپ و تکثیر: [HNHVI ILHIK'D JV,D]
- سال انتشار: ۹۵/۱۰/۱۹
- شماره ثبت: ۳ - ۹۵
- تیراژ: ۱۰۰ نسخه
- آدرس: جیرفت- علی آباد عمران - ص. پ ۱۱۵ - ۷۸۶۱۵
- پست الکترونیکی: res_jiroft@areo.ir
- وبگاه: <http://jiroft.areo.ir>

سازمان جهاد کشاورزی

مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی

مقدمه:

کنه سیکلامن برای اولین بار در سال ۱۸۹۸ در آمریکا مشاهده شد. در نقاط مختلف دنیا این کنه با نام کنه سیکلامن یا کنه توت فرنگی شناخته می‌شود. در ایران برای اولین بار در شهریور ماه ۱۳۹۵ کنه سیکلامن از سطح مزارع توت فرنگی استان کردستان مشاهده و گزارش شده است. در جیرفت نیز این کنه در آذر ماه ۱۳۹۵ از گلخانه-های توت فرنگی اطراف کارخانه لبنیات جیرفت مشاهده و شناسایی شد.

گیاهان میزبان:

کنه سیکلامن آفت تعداد زیادی از گیاهان زینتی، محصولات گلخانه‌ای و گیاهان زراعی است. از جمله مهمترین میزبانان این کنه می‌توان به انواع شمعدانی‌ها، بنفشه آفریقایی، بگونیا، ژربرا، گل داوودی و از گیاهان باغی به انگور، انجیر، تمشک، زغال اخته و گوجه فرنگی اشاره نمود. در کردستان تاکنون این آفت از روی توت فرنگی و علف هرز پیرگیاه جمع آوری و شناسایی شده و در جیرفت لازم است مطالعاتی در این مورد صورت گیرد.

ب- شکل شناسی:

کنه سیکلامن از کوچکترین کنه‌های آفت گیاهان زینتی و باغی است. کنه ماده بالغ قهوه‌ای متمایل

به زرد به طول ۲۶۰-۲۵۰ میکرون بوده و پاهای عقبی آنها (جفت چهارم) به تحلیل رفته و حالت نخ‌و شلاقی دارد. کنه‌های نر بالغ کوچکتر از ماده‌ها به طول میکرون ۲۱۰-۱۱۵ بوده و پاهای جفت چهارم آنها انبری شکل و مناسب برای حمل سفیره‌ها یا کنه‌های ماده است.

کنه بالغ ماده و لارو

تخمها به ابعاد (۷۵ X ۱۲۵)، بیضوی، شفاف و کاملاً صاف بوده و اغلب به شکل توده‌های سفید رنگ در طول رگبرگ میانی دیده می‌شوند. لاروها به رنگ سفید مات بوده و سفیره‌ها بدون تحرکند. قطعات دهانی این کنه شامل یک جفت پدی پالپ قوی بدون مفصل بندی واضح و نیز یک جفت کلیسر، نیزه‌ای شکل لوله‌ای است.

کنه سیکلامن شباهت زیادی به کنه زرد و پهن سیب زمینی *Polyphagotarsonemus latus* دارد که در مزارع سیب زمینی و گلخانه‌های خیار و فلفل منطقه جیرفت و کهنوج در حال فعالیت

می باشد. اما از کنه فوق قدری بزرگتر بوده و حرکت آن نیز کندتر است.

توده تخم کنه سیکلامن زیر برگ میزبان

ج- زیست شناسی:

هر کنه ماده در کل دوره زیستی خود تا ۱۶ عدد تخم بصورت توده‌ای می‌گذارد. طول دوره جنینی ۳ تا ۷ روز است و پس از آن لاروها متولد می‌شوند که این دوره نیز ۴-۱ روز بطول می‌انجامد. سپس مرحله شفیرگی است که کاملاً بی حرکتند و ۷-۲ روز طول می‌کشد. به این ترتیب یک نسل این کنه ۲۱-۷ روز به طول می‌انجامد. نقل و انتقال این کنه از طریق عملیات معمول در مزرعه، وزش باد، حشرات مثل زنبور عسل و نشاء گیاهان انجام می‌شود.

د- علائم خسارت:

کنه سیکلامن روی توت فرنگی به برگها، گل و میوه خسارت می‌زند. خسارت روی برگهای جوان و باز نشده صورت می‌گیرد و پس از باز شدن، آنها را

ترک نموده به برگهای جوان منتقل می‌شوند. قهوه‌ای شدن برگهای جوان، بد شکلی، چین خوردگی و ابلقی شدن برگهای باز شده به همراه عقیم شدن گلها، و بد شکلی میوه‌ها از علائم اصلی خسارت این کنه می‌باشند. در آلودگی های شدید دمبرگها و دمگها کوتاه و رشد گیاه متوقف شده و میزان محصول به شدت کاهش می‌یابد. این کنه ناقل هیچ نوع ویروس بیماریزای گیاهی نیست.

علائم خسارت روی برگها و گلها

بدشکلی میوه‌ها

ه- مدیریت آفت:

۱) ضد عفونی نشاها و استولونهای گیاهان میزبان با قرار دادن آنها در آب گرم با دمای ۴۳/۵ درجه سانتیگراد به مدت ۳۰ دقیقه.

۲) کنترل شیمیایی این کنه به دلیل قرار گرفتن مراحل مختلف رشدی آن در داخل گلها و چین و چروک برگها، بسیار مشکل است. مطالعات نشان داده کاربرد کنه‌کش آبامکتین همراه با روغن امولسیفایر که باعث خیس شدن تمام سطح برگ و گلها شود موثر است. البته باید مصرف کنه‌کش ها قبل از گلدهی بوته‌ها باشد.

ج: در حال حاضر در بسیاری از کشورهای دنیا کاربرد کنه شکارگر خانواده *Neoseiulus californicus* را برای کنترل این آفت بکار می‌برند که می‌تواند در برنامه های I.P.M جاری منطقه گنجانده شود.

و- برخی از منابع:

۱. منصورقازی، م. و بهرامی کمانگیر، س. ۱۳۹۵. اولین گزارش از کنه سیکلامن توت فرنگی در ایران. بیست و دومین کنگره گیاهپزشکی، کرج، ۹-۶ شهریور.
2. Denmark, H.A. 2014. Cyclamen mite *Phytonemus pallidus*. Available on: <https://edis.ifas.ufl.edu/pdf/IN/IN33500.pdf>. [January 7, 2017].
3. Fountain, M.T., Harris, A.L. and Cross, J.V. 2010. The use of surfactants to enhance acaricide control of *Phytonemus pallidus* in strawberry. Crop protection, 29: 1286- 1292.